

Jaime Clark-Soles: Women in the Bible

Westminster John Knox Press, Louisville (Kentucky), 2020

„Hol példázza a Biblia a teljes élet örömhírét a nők számára, és hol megmutatja az utat arra nézve, hogy hogyan nézne ki az élet, ha a dolgok úgy lennének »a földön, mint a mennyben«?»

Jaime Clark-Soles

Jaime Clark-Soles a Stetson Egyetemen szerzett diplomát filozófia és orosz tanulmányok szakon. Teológiai tanulmányait és doktori fokozatát a *Yale Divinity School*-ban szerezte. Jelenleg a dallasi Texasban található *Perkins School of Theology* újszövetségi professzora, számos könyv és tanulmány szerzője. Érdeklődési területei között ott van a fogvatékoságelmélet és az Újszövetség, a nők a Bibliában, valamint a társadalmi nemek és a Biblia témája. Családos, gyakorló baptista lelkész, aki szolgált már a haditengerészetnél, különböző gyülekezetekben és hospice-környezetben is.

A *Women in the Bible* című könyvet, amelyet a tartalom és a témák pusztán változatossága is egyedivé tesz, egy olyan sorozatban jelent meg, amely ötvözi a tudományos szigorú és a szélesebb olvasóközönség, különösen az egyházi igehirdetésre és tanításra hivatottak forrással való ellátásával (*Interpretation. Resources for the Use of Scripture in the Church*). A szerző a témát személyesen is létfontosságúnak tartja mindazoknak, akik meg akarják érteni a múlt és a jelen hívő közösségeit, ahol (még mindig!) terhelt, sőt ellentmondásos témának számít a női kérdés. Tudvalévő, hogy manapság sok keresztény hagyományban a nők nem prédikálhatnak és nem taníthatják az evangéliumot semmilyen hivatalos minőségben. Clark-Soles úgy látja, hogy a Biblia alapjainak oktatásától kezdve egészen addig, hogy a Biblia tartalma hogyan befolyásolja jelenlegi döntéseinket, van még hová fejlődnünk. Ezért is írta meg a könyvet. A tíz év alatt született könyv egyfajta „egyablakos ügyintézőhely” (*one-stop shop*), ahol a témával újabban ismerkedni vágyók naprakész információkat kapnak: a szabatos bibliaértelmezések mellett több nagyszerű biblikus munkát megismerhetnek és tájékozódhatnak a kortárs megközelítésekről is (pl. posztkolonális olvasat, fogvatékoságtudományi megközelítés stb.). A könyvben a citátumokat alapvetően az ókori szerzők és kultúrájuk szemszögéből értelmezi, de foglalkozik szövegek saját kortárs felfogásával kapcsolatos kérdésekkel is. Persze szóba kerül az is, hogy *Hol vannak a nők?* Az ókori bizonyítékok jellege kihívást jelent nemcsak az olvasók, hanem az értelmezéssel foglalkozó szakemberek számára is, mivel a fennmaradt írásos bizonyítékok nagy része a társadalmi elit férfi tagjaitól származik. Így nem olyan egyszerű válaszolni azokra a kérdésekre, hogy *Hol vannak a meg nem nevezett nők? És a hiányzók? Például a tékozló fiú anyja? Hol maradt Péter felesége?* (Vö. 1 Kor 9,5)

A könyv céljait a szerző a következőkben jelölte meg:

1. Tárgyalja a jól ismert bibliai nők történetét. Ahol szükséges, mutassa be személyüket új szemszögből, különböző értelmezési módszerek segítségével.
2. Legyen figyelmes a marginalizált nőkkel kapcsolatos események bemutatására.
3. Rehabilitáljon olyan bibliai nőket is, akiket kitöröltek (nem csupán figyelmen kívül hagytak) a szöveg hagyományozás politikai lépései (mint például Junia) vagy politikai indíttatású fordítási lépések miatt, amelyek az anyanyelvi olvasó talán nincs is tudatában (pl. Fébé).
4. Vegye figyelembe az olyan szimbolikusan feminizálódott alakokat is, mint a Bölcsesség Úrnő a Példabeszédek könyvében, valamint Sion leánya és a „nagy szajha” a Jelenések könyvében.
5. Vizsgálja meg, hogy a Biblia miként alkalmazza a női képeket és azt, hogy miként mozog a társadalmi nemek között vagy azokon túl. Istenre, Jézusra, Pálra és a férfi tanítványokra például a szöveg időnként női nyelvezet használ. „Amikor a feministák az üdvösségtörténet női aspektusainak visszaszerzéséről beszélnek, a leggyakoribb reakció az, hogy valamiképpen megváltoztatják a Szentírást vagy a hagyományt. Valójában sok feminista csupán azt kéri, hogy a Szentírás és a hagyomány teljességét ismerjék el az egyház nyilvános imádságában.” (Ruth Fox)
6. Hivatkozzon a legújabb tudományos kutatásokra, amelyek a nők helyzetével foglalkoznak az ókori izraelita társadalomban, a római Palesztinában (és a birodalomban tágabb értelemben), valamint a korai egyházban.
7. Mutassa be az értelmezésről folytatott beszélgetésben a Biblia nőkre fordított növekvő figyelmét és a jelenlegi globális kontextusban a különböző társadalmi helyeken való egyre aktívabb női részvétel révén kialakult új perspektívákból származó meglátásokat.
8. Kínáljon az olvasóknak kiváló forrásokat a további tanulmányozáshoz. Ideális esetben a könyv arra készíti az olvasókat, hogy többet tudjanak meg, beépítsék az anyagot a saját hitéletükbe, és segítsen másoknak, hogy ugyanezt tegyék.

Jaime Clark-Soles könyvének másik sajátossága a lekciónáriumra fordított figyelem. Minden fejezet végén kitér arra is, hogy az adott fejezetben tárgyalt anyag előkerül-e az istentiszteleteken liturgiákon felhangzó olvasmányokkal, és a szerző ezenkívül javaslatokat tesz az igehirdetőnek vagy a tanárnak arra vonatkozóan, hogy miként dolgozhat a kötet anyagával, és hogyan pótolhatja azt, ami hiányzik.

A témakör tárgyalásában a szerző *ars poeticája*: „Az igazságot reménységgel” (*Truth, with Hope*). Clark-Soles megpróbál közvetlenül ránézni a tárgyalt anyagra és elismerni mind a potenciálisan problémás, mind pedig az ígéretes dolgokat, de mindig azzal a szándékkal, hogy ezek a szövegek hogyan működnek, működhetnek és hogyan kellene működniük az egyes közösségekben.

A tartalomjegyzék:

1. A kánaánitákról és a kutyákról (Mt 15)
2. Isten a nemek között
3. Nők és erőszak a Bibliában: Igazmondás, szolidaritás és remény
4. Női alkotók
5. Rút könyve: a Biblia egyik női könyve
6. A csodálatos férfi és az ő nagyszerűsége: Mint az anya, mint a fiú
7. Nők Jézus életében és nyilvános működésében
8. Jézus a nemek között
9. Nők Pál apostol szolgálatában
10. Pál és női munkatársai elnémulása: A nők Pál tanítványainak leveleiben
11. Következtetés: A végcél: Az igazságot reménységgel

A szerző saját megvallása szerint nagy örömmel írta például a „Női alkotók” című fejezetet, és ünnepelte a Bibliából származó életadó, inspiráló példákat, a Mirjámhoz hasonló zenészekről kezdve a savoyai diplomatákon át Éváig, a megnevezett és meg nem nevezett prófétanőkig, és még sok más nőig. Ők mind arra emlékeztették, hogy oly sokféleképpen lehetünk kreatívak – az emberi tudás gyarapításától kezdve a különböző életformák gondozásán át a reményre való vezetésig, még a bizonytalanság vagy a pusztulás közepette is.

Egy olyan posztmodern világban élünk, amelyben a módszertanok sokasága új kérdéseket, megközelítéseket és meglátásokat eredményezett, és a világ minden tájáról érkező hangok is bekapcsolódtak a beszélgetésbe. Ezért Jaime Clark-Soles felvállalta a feladatot, hogy segítsen eligazodni egy olyan összetett világban, ahol a politika, a vallás, a nemek, a szexualitás, a gazdaság, a faji hovatartozás, a technológia és a globális erők a mindennapokat befolyásolják. Hogy sikerült vállalkozása? Döntse el az olvasó! Annyi azonban bizonyos, hogy a maga elé kitűzött célokat mindvégig szem előtt tartotta. *Tolle, lege!* Vedd és olvasd!

Szabó Miklós